॥ શ્રી ॥

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજ

નવીન નાટક

દાનવીર કર્ણ.

Reg. No. 276

ગાયન તથા સારાંશ.

1921 30-3-1921

રચયિતા

ગંગાવતરણ, ભીષ્મપીતામહ સીતા-વનવાસ

ઇત્યાદિ નાટકોના લેખક,

બાબૂ કૃષ્ણચંદ્ર જેવા.

144

પ્રકાશક:-

ત્રવાડી લવજી મયાશંકર,

રાવલ દુર્લભરામ જટાશંકર,

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજના માલિકો,

વીકટોરીયા નાટકશાળા, ગ્રાન્ટરોડ-મુંબઇ.

પ્રથમાવૃત્તિ ૨૦૦૦] ૧૯૨૧ [મુલ્ય ચાર આના.

ના૨:—મગનલાલ જગજીવનદાસ, (૪૬૦×૭૭.)

ને 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

દાનવીર કર્ણ

પ્રયોગ પાત્રગણ

——:o:——

પુરૂષ પાત્ર.

૧ **કર્ણ**—મહા દાનેશ્વર સૂર્યપુત્ર.
૨ **ઈન્દ્ર**—દેવતાઓના રાજા.
૩ **વેદવ્યાસ**—કૌરવ પાંડવોના પૂર્વજ.
૪ **ધૃતરાષ્ટ્ર**—હસ્તિનાપુર-પતિ, વેદવ્યાસના દ્રષ્ટિપુત્ર.
૫ **દુર્યોધન**—ધૃતરાષ્ટ્રના જેષ્ઠ પુત્ર.
૬ **શકુની**—દુર્યોધનના મામા.
૭ **કૃષ્ણ**—વિષ્ણુ અવતાર.
૮ **પાંચ પાંડવ**—યુધિષ્ઠિર, ભીમ, અર્જુન, નકુલ અને સહદેવ.
૯ **દ્રોણાચાર્ય**—કૌરવ અને પાંડવ-કુમારોના ગુરુ.
૧૦ **ભીષ્મ**—બાલ-બ્રહ્મચારી ધૃતરાષ્ટ્રના કાકા.
૧૧ **વિદુર**—ધૃતરાષ્ટ્રના ઓરમાન ભાઇ.
૧૨ **શલ્ય**—સહદેવના મામા, મુદ્ર-દેશના રાજા.
૧૩ **નહુસતરામ**—એક કંજુસ વાણિયો.
૧૪ **ગિરિધારી**—નહુસતરામનો પુત્ર.

સૂર્ય, સંજય, અસ્રૂસેન, જગૂ, ભગ્ગૂ, મટકૂ, મંત્રી, ઇત્યાદિ.

સ્ત્રી પાત્ર.

૧ **ભારત-માતા**—જનની જન્મ-ભૂમી.
૨ **પ્રભાવતી**—કર્ણની સ્ત્રી.
૩ **કુન્તી**—પાંચ પાંડવો અને કર્ણની માતા.
૪ **પ્યારી**—ગિરિધારીની સ્ત્રી.

બાળાઓ, સાહેલીઓ, વિદુર-પત્નિ, વૈશ્ય-કન્યા, વેશ્યા ઇત્યાદિ.

——:o:——

સારાંશ

પ્રથમ અંક.

મંગળાચરણ.

જનની જન્મભૂમિ ભારત માતાનાં દર્શન. અર્વાચિન જમાનામાં પ્રાચિન સમયની યાદ.

૧—રંગશાળા. હસ્તિનાપુર પતિ ધૃતરાષ્ટ્ર તથા ભીષ્મપીતા સમક્ષ ગુરૂ દ્રોણાચાર્ણથી શીક્ષણ પામેલ કૌરવ તથા પાંડવ કુમારોની અસ્ત્ર વિદ્યાની પરિક્ષા. આપસમાં પક્ષપાત. દુર્યોધન કરણને અંગ દેશનો રાજા બનાવેછે.

૨—કર્ણની રાણી પ્રભાવતિની દાનચર્ચા. પ્રભાવતિને અંગ દેશની મહારાણી થવાના ખબર આપવા. કર્ણ રંગશાળામાં અર્જુને કરેલા અપમાનથી ચિંતાગ્રસ્ત. સૂર્ય તથા નારદનું શાન્તવન આપવું.

૩—કંજુસ નહુસતરામની કંજુસાઈ. નોકર મટકુની ચાલબાજી. ગીરધારી પ્યારીનો રંગરાગ.

૪—વેદવ્યાસને પાંડવ વિપતીનું દ્રસ્ય. વેદવ્યાસ ક્રોધાયમાન થતાં શ્રીકૃષ્ણનું પ્રગટ થવું અને ધિરજ આપવી.

૫—કુન્તીની ચિન્તા. વિદુરની ધીરજ તથા શ્રી કૃષ્ણનું આશ્વાસન. બાદ કર્ણની રાજ વ્યવસ્થાનો પરિચય આપવા શ્રીકૃષ્ણે વિદુર સાથે કર્ણના દરબારમાં જવું.

૬—કર્ણનો દરબાર. ન્યાયશાળી રાજાના વિશુદ્ધ ન્યાયનું ચિત્ર. કર્ણની શ્રીકૃષ્ણે પરિક્ષા કરતાં કર્ણે પોતાનો ચંદન મહેલ પાડી દાન શીલતાનું દિગદર્શન કરાવવું.

——:૦:——

દ્વિતિય અંક.

૧—વનવાસી અર્જુનની ચિન્તાનો ઉપાય ટાળવા ઇન્દ્રે સહાયતા આપવી. ઇન્દ્રે કપટાચારથી કર્ણના કુંડલ કવચ હરણ કરવા જવા નિશ્ચય. સૂર્યે ભેદ ખુલ્લો પાડવા કર્ણ તરફ જવું.

૨—કર્ણની સહાયતાએ સૂર્ય ભગવાન ઇન્દ્રનું આવવું. કપટ ખુલ્લું પડવું. કર્ણે ઇન્દ્રની યાચનાપર કુંડલ કવચ આપવાં. ઇન્દ્રે કર્ણને અમોઘ શક્તિ આપવી.

૩—નહુસતરામની પૈસાની પેટી ગીરધારીએ મટકુની સહાયતાથી ગેબ કરવી. ગીરધારી પ્યારીનો પ્રેમરંગ—નહુસતરામનું વિચિત્ર ચરિત્ર.

૪—ધૃતરાષ્ટના દરબારમાં કર્ણની પ્રતિજ્ઞા. શ્રીકૃષ્ણનું વિષ્ટિ માટે આવાગમન. યુદ્ધનું અહેલાન.

૫—કર્ણને શ્રીકૃષ્ણનો ઉપદેશ.

૬—વિદુરભુવન—પ્રેમભાવથી ભાજીનું ભોજન—વિશુદ્ધ પ્રેમની પરીક્ષા—શ્રીકૃષ્ણે વિદુરને મહાભારત થવાથી ભારતની કુદર્શાનું દ્રશ્ય કરાવવું. ભારતના પ્રેમી પુત્રોનું અલૌકીક દર્શન.

——:૦:——

તૃતિય અંક.

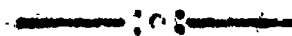
૧—કર્ણ કુન્તિ સંવાદ—કુન્તિને કર્ણે પાંચ બાણ આપવાં.

૨—કર્ણ અર્જુન યુદ્ધ—કર્ણ ઘાયલ.

૩—અર્જુનને શ્રીકૃષ્ણે વિરતાનું ભાન કરાવવું.

૪—નહુસતરામના મરણના ખબરથી ગીરધારીએ દોસ્તો સાથે મોજમજા ઉડાવવી. મટકુ તથા નહુસતરામનું સાધુરૂપે આવી પ્રપંચજાળ ખુલ્લી પાડવી. આખર સર્વેનો મિલાપ.

૫—રણસંગ્રામમાં ઘાયલ થયેલા કર્ણ પાસે અર્જુનને દાન પરિક્ષાં દેખાડવા શ્રીકૃષ્ણનું સાધુરૂપે આવવું. કર્ણની અદભુત વિરતા તથા દાનશુરતા. શ્રીકૃષ્ણે કર્ણની અંતિમ ઇચ્છા પૂર્ણ કરવી—શ્રી ગંગા પ્રગટ.

દેલવાડાકર (સચિત્ર) વાર્તામાળા

(તા. ૧લી જાનેવારી ૧૯૨૧થી કિમ્મત વધારેલી છે.)

૧	નીલમ અને માણેક (સચિત્ર) ભા. ૧ થી ૮	રૂ. ૧૨– ૦
A.	,, ,, સન્તતિ ભા. ૧–૨	,, ૨– ૮
૨	ચન્દ્રકળા અથવા ચડની–પડતીનો ચમકારો.	,, ૨– ૮
૩	નિરંજની અથવા વરઘેલિ વનિતા (સચિત્ર)	,, ૩– ૦
૪	મધુરી અથવા પ્રેમ–ઘેલી પ્રેમદા ,,	,, ૪– ૦
૫	મંદારીકા અથવા મદ–ઘેલી મનોરમા	,, ૩– ૦
૬	સહચરી (સ્નેહ–ઘેલી સુંદરી)	,, ૨– ૪
૭	બેરીસ્ટરની બૈરી (B. A.) (સચિત્ર)	,, ૨– ૪
૮	બ્રીફલેસ બેરીસ્ટર	,, ૧–૧૨
૯	શાન્તિ પ્રિયા અથવા સુખ–દુખની સાથી	,, ૨– ૮
૧૦	લાલન–વણઝારી	,, ૧–૧૨
૧૧	બહાદુર કલો ભાગ ૧–૨ સાથે (અનાથતારા–પ્રમાદ સુંદરી)	,, ૪– ૦
૧૨	નંદકિશોરી (પૂર્વાશ્રમની કુસુમાવતી)	,, ૨– ૦
૧૩	નવલ ગંગા ભાગ ૧–૨ સાથે (સચિત્ર)	,, ૩– ૮
૧૪	પૃથુકુમાર (મેવાડનો વીર નર)	,, ૨– ૦

"૧ નરગીજ" "૨ હૃદય–વનવીર" "૩ સન્તતિ ભાગ ૩–૪," (છપાય છે)

ઠે. કિન્ડરગાર્ટન સ્ટૉલ,
ગિરગામ બેક રોડ, મુંબઈ. — ગો. ક. દેલવાડાકર.

દાનવીર કર્ણ.

ગાયન.

૧

મંગળાચરણ.

સૃષ્ટી સુન્દર સરસ હૈ, વ્યાપક સુખકે ધામ,
બન બન ધન ધન રટ રહે, વિશ્વપતીકા નામ.
કૈલાશી, અવિનાશી, સુખરાસી તુમ—
આત્મ-જ્ઞાન દો, અભય-દાન દો, અંગ સંગકો ભુજંગ,
સિરગંગ, હમ અજાન, તુમ મહાન, દયાવાન દો વરદાન,
કાટો ફાંસી, કાશીવાસી જગપતિ કૈલાશી.

બાળાઓ— ૨

તુમ્હારી ભારત યહ માતા, દુખી હૈ જીવનકી દાતા.
કરો મિલ કુછ ઇસકા ઉદ્ધાર,
કરો નૈયા જાતીકી પાર,
દેશકાહી હૈ વિશેષ નાતા—જીવનકી દાતા.
બનો કર્ણ દાની, કૃષ્ણ સમ જ્ઞાની, અરજુનકે સાની,
સ્વારથસે ભાગો, કાયરપન ત્યાગો, બહુત સોયે જાગો,
તુમ્હારી ભારત.........

કર્ણ તથા દુર્યોધન— ૩

કર્ણ—

જીત લીન્હોં પ્યાર કર ઉપકાર, હૈ ઇકરાર મેરા,
પ્રણુ હૈ પ્યારા, વચન હમારા હૈ પ્રાણોંકે સાથ
સબ નિછાવર તુઝપે કરદૂં
તુઝકો ચાહે તો યહ સર દૂં
કાટ કર ચરનોંપે ધરદૂં
દિલ કલેજા ઔર જિગર દૂં
માલ જાયે પ્રાન જાયે વચન પર જાને ન પાયે
આનકો નહિં આંચ આયે,
આયે, આયે, આયે.

પ્રભાવતી તથા દાસિઓ— ૪

દાસિઓ--

શોભિત હૈ સખિયોમેં સજની,
ચન્દ્ર મનોહર મુખડા છટકે;
ફૂલોંસે ગાલોંપર સજની,
મન લોભી ભંવરા ભટકે.
આરી હૈ કારી તિહારી, કાજલકી ધારી;
તિરછી ચિતવનકી મારી, દુનિયા હૈ સારી.
નૈના હૈં પ્યારે પ્યારે, બેદર્દી હૈં અન્યારે–

પ્રભાવતી—

દોહા—ના મુખ મેરા ચન્દ્ર હૈ, નાહીં નૈન કટાર;
ચે દોનોં ભરતારકે, હૈં સેવા-બરદાર.

સહેલિયાં— ૫

સાંવરિયાંકો લિપટા લે, ગલે લગા લે,
હાં નૈનન બીચ બસા લે.
બાસ પિયાકે પાસ મિલે તો,
ચૈન સો રૈન બિતા લે.
ઝાલરવાલા, ઓઢ દુશાલા,
છૈલકો સંગ છિપા લે.

પ્રભાવતી—

હિરદેકે પુષ્પ ચઢા લે.

સહેલિયાં—

બીડે પાન ચબા રસવાલે,
અધરન રંગ જમા લે;
જો અલબેલા છૈલા રૂઠે,
અંખિયાં ચૂમ મના લે.

પ્રભાવતી—

હાં રૂઠે પિયાકો મનાલે-

પ્રભાવતી— ૬

પ્યારા વતન તુમ્હારા, પ્યારા વતન તુમ્હારા;
તુમ બુલબુલે હો ઇસકી, ઔર એ ચમન તુમ્હારા;
પ્યારા વતન તુમ્હારા.
ઇસકે હિ અન્ન-જલસે, તુમ સબકે સબ પલે હો;
મિટ્ટી હૈ ઇસકી, જિસમેં ફૂલે હો ઔર ફલે હો.
પ્યારા વતન તુમ્હારા.
ઇસકીહી રોશની હૈ, ચેહરેપર જો ચમક હૈ;
રગ-રગમેં યે તુમ્હારી, ભારતકાહી નમક હૈ.
પ્યારા વતન તુમ્હારા.
સચ્ચે સપૂત ગર હો, કલ્યાણ ઇસકા કર દો;
થોડા હૈ ઇસકે હિતકો, જર દો કિ અપના સર દો.
પ્યારા વતન તુમ્હારા.

નહૂસતરામ— ૭

સંસાર મૈંને દેખા, ઘરબાર મૈંને દેખા,
ઔર યાર મૈંને દેખા,
બસ પૈસા પૈસા પૈસા.
પૈસેકે હૈં સારે ભાઇ, પૈસેકી હૈ સગી સગાઇ,
પૈસેકે હૈં જોરૂ-માઇ, પૈસેકી હૈ રામ દોહાઈ;
બાજારમેં, દો ચારમેં, સરકારમેં, દરબારમેં,
બસ પૈસા પૈસા પૈસા.

ગિરિધારી-પ્યારી— ૮

પ્યારી—મૈં હૂં ફૂલોંકી ડાલી, મૈં હૂં જોબન મતવાલી,
ગિરિ૦—મોરી રંગીલી રસીલી વાહ!—મૈં હૂં૦
નાહીં બેહાલ કરો, હમસે ન ચાલ કરો.
પ્યારી—ઝાંક-તાડ, છેડછાડ મૈલે ન ગાલ કરો;
મોરી જૂતીસે ઔરોં કો પ્યાર કરો જી.
ગિરિ૦—એક બોસેપર નાહીં તકરાર કરો જી.
પ્યારી૦—પહલે પૈસેકા હમસે પ્રકરાર કરો જી.
ગિરિ૦—પડૂં પૈયાં મૈં પ્યારી, વિચાર કરો જી.
પ્યારી—બિન પૈસેકે ઠેકેદાર,
ગિરિ૦—ખિદમતગાર હૂં સરકાર;
પ્યારી—મૈં બલિહાર.
ગિરિ૦—લાગો છતિયાં.

કૃષ્ણ— ૯

સત્યાગ્રહી હૈ નર વહી, ભય ન રાખે અપને મનમેં;
પ્રણ ન તોડે, સત ન છોડે, જબતક જાન હો તનમેં.
જુલ્મ કોઇ ઢાલે, નસ નસકો છેદ ડાલે;
સત્યાગ્રહી સબ નિભા લે, હો મહલમેં યા હો વનમેં.

બલી દેનેકા સર હો, પ્રાન જાનેકા નહીં ડર હો;
ક્યા હૈ ચિન્તા જો બસર હો, ઉમ્ર સારી યે બન્ધનમેં;
કરે ધારન સત્યાગ્રહ, જિસકા નિશ્ચલ હોવે નિશ્ચય;
જગમેં હોવે ઉસીકી જૈ જૈ, હે યે શક્તી સત્યપનમેં.

વિદુર— ૧૦

ધીરજ ધારો દેવી, અબ દેવગતી હે સારી ન્યારી
કોઇ નહીં દમ માર સકે જ્ઞાની ધ્યાની હારે વિચારકે
અચલ જાનકે, અટલ માનકે શોક નિવારો દેવી–અબ
જલચર, થલચર, સુર, નર, ઇશ્વર રહે ગતી સે સભી હારકે

દાસિઓ— ૧૧

કન્નાં વાલિયાં, ઓ દિયાં વાલિયાં ને
લેયા લુટ જહાન દે વાલિયાં નૂં ।
સીને ઉત્તે બહાર ગુલજાર હોઇ
લગે ફૂલ દો હુસ્ન દી ડાલિયાં નૂં ॥
આશિક બુલબુલાં વાંગ પૈ સેકે દેની
મજે હૈં ન યે વાગ દે માલિયાં નૂં ॥
દિત્તા રબને હુસ્નદા માલ તેનૂં
પાયા કર તૂ ખૈર સવાલિયાં નૂં ॥

વૈશ્ય-કન્યા— ૧૨

પઢ વિદ્યા સબ વિદ્વાન્ બનો;
બહનો ભાઇયો ધર ધ્યાન સુનો.
સબ યોગ્ય બનો પુરુષાર્થ કરો,
નિજ જાતીકો કૃતાર્થ કરો;
પહલે માતાયે વીર બનેં,
તો બાલક બી રણધીર બનેં.
બિન વિદ્યાકે મૂરખ જન હૈ,
વિદ્યા અપના સચ્ચા ધન હૈ;
હરએક યદી પરબીન બને,
તો દેશ સભી સ્વાધીન બને.

કર્ણ—હાં, સત્ય હય.

વૈશ્ય-કન્યા—

તુમ બી શ્રીમાન વિચાર કરો,
હમ લોગોં પર ઉપકાર કરો;
સબ પરજાકો અપને ધનસે,
વિદ્યા શિખલાઓ શુભ મનસે,
સબ યોગ્ય બનો૰

અર્જુન— ૧૩

ઢૂંઢ ભાલ નિકાલ દેખા, હૈ અટલ માથેકી રેખા;
કુલ જો થે દેશોંકે સ્વામી, આજ હૈ ઉનકો ગુલામી.

જો ન પગ ધરતીપૈ ધરતે, આજ વો સેવા હૈં કરતે;
જિનકા થા કલ બોલબાલા, ઉનકો દુઃખને પીસ ડાલા.
ઢૂંઢ ભાલ... ... ...

નત્થૂસતરામ અને મટકૂ— ૧૪

નત્થૂસતરામ—

હાય સંદૂક વાય સંદૂક ચલ ગઇ બંદૂક

મટ૦—ઉઈ ચલ ગઇ બંદૂક,

નત્થૂ૦—ચોરકી સોદાગરી છલ-કપટસે હૈ ભરી,
ધોકેબાજીકી છુરી હૈ બુરી બંદૂક—

મટ૦—ઉઇ ચલ ગઇ બંદૂક,

નત્થૂ૦—ગફ્લતમેં તુમ ન સોના,
જાયગા વરના સોના.
તુમકો પડેગા મેરી તરહસે રોજ રોના
ચોર હૈ મક્કાર મરદૂદ નાબકાર,

દોનોં૦—હોશિયાર ! હોશિયાર !! હોશિયાર !!!

ગિરધારી અને પ્યારી— ૧૫

પ્યારી—સોલા શ્રંગાર હાર,
ગિરિ૦—લા દૂંગા પ્યારી—સોલા૦
પ્યારી—ગોટા કિનારી, બંબઇકી સારી—સોલા૦

ગિરિ૦—સોનેકે કંગન ઝૂમર બનાદૂં,
બાલીમેં દિલ્લીકે મોતી લગાદૂં.

પ્યારી—બંગલા હો, બાડી હો, ઘોડા હો, ગાડી હો!

ગિરિ૦ -મોટર મંગાય દૂં.

દોનોં—બોલે યાં ભાં ભાં ભાં.

દરબારી— ૧૬

જૈ જૈ નિજ પ્રજાકે પતિ,
ભારતશિરોમણિ વિજયી નૃપતિ;
સહાઈ, બરદાઇ સજ્જનકે પ્રતિ,
ગાવત તવ ગુણ ગાયન સરસ્વતિ.

શ્રીકૃષ્ણ— ૧૭

રુધિરમેં બહતે હુવે ભાઇયોંકે સર દેખોગે,
રોતા વિધવાઓંકો દેખોંગે જીધર દેખોગો.
વૈર ઔર વિરોધસેહી, દેશ તબાહ હોતે હૈં.
વૈરસે ઉજડે હુયે રાજોંકે ઘર દેખોગે.
જાતિયાં ઉઠતી હૈં ઔર દેશ સુધર જાતે હૈં,
મેલ ઔર એકતામેંહી યહ અસર દેખોગે.
વૈર પરસ્પર હૈ તો ભગવાનભી વૈરી સમજો,
હૈ જીધર એકતા ઇશ્વર કો ઉધર દેખોગો!

કર્ણ— ૧૮

સ્વાર્થી સંસાર માંહી સાર નહીં માનીએ,
દુનીઆ દુઃખ મુલ ઉસમેં અપના કોન જાનીએ;
ચાહે એ દેહ કરો બલીદાન,
કોટી નમતી સહો અપમાન;
તોભી કોઇ કરે ન સનમાન,
ધ્યાનસે યહ માનીએ. સ્વા૦
ઇષ્ટ મીત્ર વિવિધ નામ,
અગનીત હો ધરણી ધામ;
બીન સ્વાર્થન આવત ન કામ,
સજ્જન ચિતમેં જાનીએ. સ્વા૦

શ્રીકૃષ્ણ— ૧૯

એકતા બિન કબ કિસી જાતીકા હોતા માન હૈ.
એકતાહી દેશકી ઔર જાતિયોંકી જાન હૈ.
જીસકો અપને બંધુઓ ઔર દેશકા નહિં ધ્યાન હૈ,
કયા હુઆ ગર વહ બડા શ્રીમાન યા વિદ્વાન હૈ.
ધન્ય ઉસકા જન્મ હૈ ઔર ધન્ય ઉસકા જ્ઞાન હૈ,
જીસકો નિજ ગૌરવ તથા નિજ દેશકા અભિમાન હૈ.
જીસકો અપને દેશકા નહિં શોક ખેદ મહાન હૈ,
વહ યદી જીતાભી હૈ તોભી મરેકે સમાન હૈ.

કર્ણ અને કૃષ્ણ— ૨૦

કર્ણ—કિસ રીતિસે છોડૂં મિત્રકો
નીતિ-નેમ બતલાઓ;
કૃષ્ણ—ઇસમેંહી હે ભલા તુમ્હારા,
ભાઇયોંસે મિલ જાઓ.
કર્ણ—વચન-બન્દકી મૈંને જાલી
હિરદે પર હૈ ડાલી;
ફિક્ર જાનકી નહીં શાનકી
હૈ જબાનકી મુઝકો ભારી.
કૃષ્ણ—ઇસમેં હોગી સબકી હાની
તુમને ગર યહ ઠાની;
સુનો જ્ઞાનકી, વેદ પુરાનકી
હૈ કલ્યાનકી બાત હમારી.

વિદુર— ૨૧

ભુવન પધારે, નન્દદુલારે;
ભાગ્ય નિયારે, દેખો હમારે—ભુવન૦
કૃષ્ણ કન્હૈયા, વ્રજકે બસૈયા,
કરમેં વિજયી ચક્ર ધારે;
કંસ અંસકે દલ સંહારે—ભુવન૦
ગૌવેં ચરૈયા, નાગ નથૈયા,
માતૃભક્તિ દેનહારે;
પ્રિય ભારતકે સિતારે—ભુવન૦

કૃષ્ણ અને વિદુર— ૨૨

વિદુર—ક્યા હૈ જીના! વહ જીતા રહા ન રહા,
જો જનમ લેકે તેરા સખા ન રહા;
ઉસી પ્રેમીને તુઝકો હૈ જાન લિયા,
જિસે પ્રેમમેં અપના પતા ન રહા;
કૃષ્ણ—જોભી પ્રેમકી ગંગામેં ન્હાય લિયા,
ઉસે કોઇ કલેશ લગા ન રહા;
જિસને પ્રેમકો મન મેં બસાય લિયા,
ફિર વહ ભક્ત ભગવનસે જુદા ન રહા.
વિદુર—ક્યા હૈ જીના વો જીતા,
કૃષ્ણ—જિસને પ્રેમકી પોથીકો બાંચ લિયા,
કોઇ પંડિત ઉસસે બડા ન રહા.
વિદુર—રસ પ્રેમકા તેરે હૈ ચાખ લિયા.
તેરી માયાકે મદકા નશા ન રહા—
ક્યા હૈ જીના.................

કુન્તી— ૨૩

કૃષ્ણ મુરારી ભારતકી સુધિ લો,
નિરખો ઇસકી બ્યથા;
વ્રજકે બિહારી સુધારો,
ભારત કી બિગડી દશા—કૃષ્ણ મુરારી.

સંવરે સુધરે ભારતકે રાજકુમાર,
બંસરી પ્રભુ બજાઓ;
દેશપ્રેમકા ગીત ગાઓ,
ભ્રાતૃ-ભાવ, કરે ચાવ,
વંશકા ઉદ્ધાર—કૃષ્ણ મુરારી૦

નાયિકા— ૨૪

આગરે રો ઘાઘરો, મંગા દે લંજા દેવરિયા,
દામ તો ચુકાવે થારો ભાઇ રે થાને મારીક સૌગન્ન
દેવરિયા થૈન મોઈ રે,
સાંગાનેર રો સાલુડો મંગા દે લંજા દેવરિયા;
મર જાઊં સૂરત પર દેવરિયા
રોટી લે, તરકારી લે, બાહર ખાલે દેવરિયા
મોય તો જીમેલા થારો ભાઇરે થને—
થૈને મોઇરે
સીરકલોં પત્થર નોલે, બાહર સોજા દેવરિયા
મોય તો સોવેલા તારો ભાઇરે.

કૉમિક— ૨૫

સબ મિલકર મંગળ ગાઓ, હરષાઓ, દરશાઓ,
સબ નાતી—જાતી ભેદ મિટા

અટકૂ—

મિલ જાઓ સારે આપસમેં
વિષ મિલે નહીં અમૃત—રસમેં.

સબ—

નીતીકી જય હોવે
એકા કરકે સભી સુધરકે.

નહુસત—

આપસમેં રાખો પ્યાર
કિહો ઉદ્ધાર સભીકા.

સબ—

કરમ ધરમકો નહીં ભુલાઓ
મિલકર પ્રેમ બઢાઓ.

કૃષ્ણ— ૨૬

જૂઠી માયા હૈ જગતકી, યે પસારા કુછ નહીં;
કુછ નહીં ધરતી રસાતલ ચન્દ્ર તારા કુછ નહીં.
જીનકે તકિયેકી જગહથી અપ્સરાઓંકી ભુજા;
આજ ઉનકે સીસકે નીચે સહારા કુછ નહીં.
તુમ જો કહતેથે હમારા યેભી હૈ ઔર વહભી હૈ;
યહ તુમ્હારી ભૂલ થી ઇસમે તુમ્હારા કુછ નહીં.

